

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 89/07-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalička a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť E. V., B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. M. A., B., vo veci porušenia práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 1 T 6/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/2005 p o r u š i l právo E. V. na urýchlené rozhodovanie o väzbe podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. E. V. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 137 Sk (slovom jedenásťtisícstotridsaťsedem slovenských korún), ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. A., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti E. V. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 89/07-15 z 30. mája 2007 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť E. V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1 T 6/2005.

2. Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ podaním zo 16. augusta 2007, ako aj krajský súd vo vyjadrení z 9. júla 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

3. Zo sťažnosti a z jej doplnenia vyplýva, že sťažovateľ požiadal 2. mája 2006 krajský súd o prepustenie z väzby. Žiadosť bola zamietnutá uznesením sp. zn. 1 T 6/2005 z 30. mája 2006. Sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu sťažnosť, o ktorej do podania sťažnosti ústavnému súdu (3. apríla 2007) nebolo rozhodnuté. Dňa 28. januára 2007 sťažovateľ opätovne požiadal krajský súd o prepustenie z väzby. Žiadosť bola zamietnutá uznesením sp. zn. 1 T 6/2005 z 13. februára 2007. Sťažovateľ podal proti uzneseniu sťažnosť. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tost 11/2007 z 28. marca 2007 bolo uznesenie krajského súdu z 13. februára 2007 zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí poukázal na skutočnosť, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby nie je prípustná, lebo rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti z 2. mája 2006 ešte nenadobudlo právoplatnosť. Až po tom, ako bolo krajskému súdu doručené toto uznesenie najvyššieho súdu, predložil krajský súd spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu krajského súdu z 30. mája 2007. K predloženiu spisu došlo 3.

apríla 2007. Napokon najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tost 15/2007 z 11. apríla 2007 sťažnosť zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa nečinnosťou krajského súdu, ktorému trvalo skoro rok, kým predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu krajského súdu z 30. mája 2006, mu bolo znemožnené žiadať znova o prepustenie z väzby, čím došlo k porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/2005. Ďalej žiada, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu prepustiť ho z väzby, resp. aby alternatívne sám ústavný súd prepustil sťažovateľa z väzby.

4. Z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu z 9. júla 2007 doručeného ústavnému súdu faxom 10. júla 2007 a poštou 13. júla 2007 vyplýva, že požiadala o stanovisko predsedu senátu 1 T. Tento považuje prístup sťažovateľa k veci za obštrukčný.

Obžaloba v predmetnej veci bola podaná krajskému súdu 30. decembra 2005 a bola pridelená na vybavenie predsedníčke senátu JUDr. J. S., ktorá do prechodného preloženia na výkon funkcie sudcu najvyššieho súdu (do 31. decembra 2006) bola zákonnou sudkyňou. Je pravdou, že sťažovateľ písomnou žiadosťou z 2. mája 2006 doručenou krajskému súdu 5. mája 2006 požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, a o jeho žiadosti bolo negatívne rozhodnuté 30. mája 2006. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 7. júna 2006 v zákonnej lehote sťažnosť. Tomuto uzneseniu predchádzalo 5. mája 2006 doručenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 33/2006 z 25. apríla 2006, ktorým bolo rozhodnuté o zrušení uznesenia o postúpení veci Špeciálnemu súdu v Pezinku. Následne krajský súd na neverejnom zasadnutí 21. júna 2006 vrátil vec prokurátorovi na došetrenie s tým, že dôvody väzby u sťažovateľa naďalej trvajú. Proti uzneseniu podal sťažnosť prokurátor. Najvyšší súd o sťažnosti rozhodol 13. septembra 2006 a spis bol krajskému súdu vrátený 29. septembra 2006. Pred predložením spisu najvyššiemu súdu predsedníčka senátu krajského súdu 18. júla 2006 požiadala najvyšší súd o predĺženie trvania väzby sťažovateľa. Keďže uvedený návrh musel byť doručený aj procesným stranám na vyjadrenie, spis bol

predložený najvyššiemu súdu 31. júla 2006. Najvyšší súd o tomto návrhu rozhodol 2. augusta 2006 s tým, že predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa do 5. decembra 2006. Spis bol vrátený krajskému súdu 9. augusta 2006. V nadväznosti na to predsedníčka senátu krajského súdu 22. augusta 2006 navrhla najvyššiemu súdu predĺžiť väzbu aj u spoluobžalovaného, a preto bol spis opätovne predložený najvyššiemu súdu 30. augusta 2006, ktorý po rozhodnutí o predĺžení tejto väzby 13. septembra 2006 spis vrátil späť krajskému súdu 29. septembra 2006. Po týchto procesných úkonoch predsedníčka senátu krajského súdu 16. novembra 2006 opätovne požiadala najvyšší súd o predĺženie trvania väzby u obžalovaných a súčasne stanovila termín hlavného pojednávania na 12.-24. januára 2007. V súvislosti s týmto novým návrhom na predĺženie trvania lehoty väzby bol spis predložený najvyššiemu súdu 28. novembra 2006, väzba bola 30. novembra 2006 predĺžená do 24. júna 2007 a spis bol vrátený krajskému súdu 12. decembra 2006. Treba uviesť, že krajský súd ohľadom sťažnosti proti uzneseniu z 30. mája 2006 predložil spis na rozhodnutie o sťažnosti najvyššiemu súdu až 3. apríla 2007. O tejto sťažnosti rozhodol najvyšší súd 11. apríla 2007 v neprospech sťažovateľa. V súčasnosti už došlo k hlavnému pojednávaniu vo veci, nasledujúci termín hlavného pojednávania je určený na 5.-7. septembra 2007, pričom lehota trvania väzby u obžalovaných bola predĺžená do 31. decembra 2007.

5. Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa uvedenej vo vyjadrení zo 16. augusta 2007 doručenej ústavnému súdu 20. augusta 2007 vyplýva, že sťažovateľ trvá na podanej sťažnosti. Stotožňuje sa s vyjadrením krajského súdu v tom, že ohľadom sťažnosti proti uzneseniu z 30. mája 2006 predložil spis na rozhodnutie najvyššiemu súdu až 3. apríla 2007. O sťažnosti bolo rozhodnuté v neprospech sťažovateľa až 11. apríla 2007. Tomuto rozhodnutiu predchádzalo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 11/2007 z 28. marca 2007, ktorým sa zrušilo uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 z 13. februára 2007, keďže krajský súd nemohol rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby podanej 28. januára 2007, lebo ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o jeho predchádzajúcej žiadosti z 2. mája 2006 z dôvodu, že krajský súd sťažnosť proti uzneseniu z 2. mája 2006 nepredložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie. Z dôvodu náhrady trov právneho zastúpenia

advokátom (vrátane dane z pridanej hodnoty) požaduje sťažovateľ priznanie sumy 11 137 Sk.

II.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 z 30. mája 2006 vyplýva, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola zamietnutá.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 z 13. februára 2007 vyplýva, že ďalšia žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola zamietnutá.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tost 11/2007 z 28. marca 2007 vyplýva, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 z 13. februára 2007 bolo zrušené a vrátené krajskému súdu na ďalšie konanie. Podľa názoru krajského súdu uznesenie krajského súdu je v rozpore so zákonom. Je to tak predovšetkým preto, že krajský súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby posudzoval podľa Trestného poriadku, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2006 hoci ju mal posudzovať podľa Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005, keďže obžaloba na sťažovateľa bola podaná pred 1. januárom 2006. Ďalej ide o to, že sťažovateľ požiadal krajský súd o prepustenie z väzby aj 2. mája 2006, a krajský súd túto žiadosť zamietol uznesením z 30. mája 2006. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, o ktorej však dosiaľ (rozumej do 28. marca 2007) nebolo rozhodnuté, lebo krajský súd predmetnú sťažnosť nepredložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie. Pritom zo zákona vyplýva, že ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby môže obžalovaný podať až po právoplatnosti rozhodnutia o predchádzajúcej žiadosti. V tomto prípade teda krajský súd nemohol rozhodovať o žiadosti sťažovateľa podanej 28. januára 2007, keďže ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o jeho žiadosti z 2. mája 2006.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 15/2007 z 11. apríla 2007 vyplýva, že sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 z 30. mája 2006 bola zamietnutá.

Podľa zistenia ústavného súdu spis krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 bol 3. apríla 2007 predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 T 6/2005 z 30. mája 2006.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (...).

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Článok 5 ods. 4 dohovoru sa vzťahuje na všetky prípady pozbavenia slobody vymenované v čl. 5 ods. 1, teda aj na súdnu kontrolu zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. Počiatočné rozhodnutie súdu nemusí nutne ospravedlňovať väzbu po celú dobu jej trvania. Osoba nachádzajúca sa vo väzbe musí mať možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe (rozhodnutie Komisie z 13. decembra 1987 č. 8098/77). Súď musí rozhodnúť urýchlene (à bref délai, resp. speedily). Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného (Koendjibiharie c. Holandsko z 25. októbra 1990, § 28). Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, posudzuje sa podľa všetkých okolností prípadu (Sanchez-Reisse c. Švajčiarsko z 21. októbra 1986, § 55).

Spravidla však lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (Bezicheri c. Taliansko z 25. októbra 1989).

Sťažovateľ tvrdí, že hoci proti uzneseniu krajského súdu z 30. mája 2006, ktorým sa nevyhovelo jeho žiadosti o prepustenie z väzby, podal po doručení uznesenia v zákonnej lehote sťažnosť, krajský súd predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o tejto sťažnosti až 3. apríla 2007. Krajský súd tento fakt nepopiera, zároveň nijako nevysvetľuje, prečo trvalo predloženie spisu tak dlho, iba uvádza, že prístup sťažovateľa považuje za obštrukčný.

Ako to vyplýva z citovanej judikatúry ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu čl. 5 ods. 4 dohovoru zaručuje osobe nachádzajúcej sa vo väzbe jednak právo na urýchlené rozhodovanie o väzbe, ale tiež aj právo na periodickú kontrolu dôvodnosti ďalšieho trvania väzby. Z hľadiska rýchlosti konania o väzbe by malo ísť o lehoty rátané na dni, resp. týždne, nie však už na mesiace.

Zo skutkového stavu danej veci je nesporné, že sťažnosť sťažovateľa bola krajskému súdu doručená 7. júna 2006 a spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o tejto sťažnosti až 3. apríla 2007, teda takmer po desiatich mesiacoch (bez štyroch dní).

Podľa názoru ústavného súdu postup krajského súdu (resp. jeho nečinnosť) treba považovať za osobitne hrubé porušenie práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Tak dlhá doba nečinnosti súdu v súvislosti s rozhodovaním o väzbe je už na hranici úplného popretia uvedeného práva (*denegatio iustitiae*). Zároveň došlo aj k osobitne hrubému porušeniu práva na periodickú kontrolu ďalšieho trvania väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, lebo bez právoplatného rozhodnutia o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 2. mája 2006 sťažovateľ nemohol využiť svoje právo opätovne žiadať o skúmanie dôvodnosti väzby. Vzhľadom na uvedené skutočnosti došlo k porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Sťažovateľ ďalej požaduje, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu prepustiť ho z väzby, resp. aby alternatívne ústavný súd sám prepustil sťažovateľa z väzby.

Podľa názoru ústavného súdu je táto požiadavka sťažovateľa neakceptovateľná. Podanou sťažnosťou sťažovateľ nenamietal materiálnu dôvodnosť ďalšieho trvania väzby, ale rýchlosť rozhodovania v súvislosti so žiadosťou o prepustenie z väzby. Pri takto formulovanej sťažnostnej námietke neprichádza vôbec do úvahy posudzovať opodstatnenosť ďalšieho trvania väzby sťažovateľa a uvažovať nad jeho prípadným prepustením z väzby na slobodu. Preto tejto časti sťažnosti nebolo možné vyhovieť (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na to, že krajský súd porušil právo sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, prichádzalo do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi ako náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla porušením práva (čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 56 ods. 4 a 5 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ si však takýto nárok neuplatnil.

Sťažovateľ požiadal aj o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v sume 11 137 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej sume, a to trikrát po 2 970 Sk za prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie z 22. mája 2007 a písomné podanie zo 16. augusta 2007 zvýšené o 19 % dane z pridanej hodnoty a režijný paušál trikrát po 178 Sk (bod 2 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2007